

Schijnconstructies, Cao-naleving en fraude
fraude Schijnconstructies, Cao-naleving
Cao-naleving en fraude Schijnconstructies
constructies, Cao-naleving en fraude Schij
en fraude Schijnconstructies, Cao-naleving
Schijnconstructies, Cao-naleving en fraude
fraude Schijnconstructies, Cao-naleving e
Cao-naleving en fraude Schijnconstructies
constructies, Cao-naleving en fraude Schij
en fraude Schijnconstructies, Cao-naleving
Schijnconstructies, Cao-naleving en fraude
fraude Schijnconstructies, Cao-naleving e
Cao-naleving en fraude Schijnconstructies
constructies, Cao-naleving en fraude Schij
en fraude Schijnconstructies, Cao-naleving
Schijnconstructies, Cao-naleving en fraude
fraude Schijnconstructies, Cao-naleving e
Cao-naleving en fraude Schijnconstructies
constructies, Cao-naleving en fraude Schij
en fraude Schijnconstructies, Cao-naleving
Schijnconstructies, Cao-naleving en fraude

Nederlandse Arbeidsinspectie
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Schijnconstructies, Cao-naleving en fraude

Rapportage 2019-2022

Voorwoord	>
1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022	>
2 Project Schijnconstructies	>
3 Project Cao-naleving	>
4 Project Migratiefraude	>
5 Voorbeelden van Schijnconstructies	>
Bijlage	>

Inhoudsopgave

Voorwoord	3	5 Voorbeelden van Schijnconstructies	14
1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022	4	5.1 Postbusfirma's in het buitenland	14
2 Project Schijnconstructies	6	5.2 Vrije werkers	15
2.1 Resultaten project Schijnconstructies	6	5.3 Platforms voor personeelsdiensten	16
3 Project Cao-naleving	9	5.4 Contracting	17
3.1 Resultaten project Cao-naleving	9	5.5 Stage na opleiding	18
4 Project Migratiefraude	11	5.6 Au pairs	19
4.1 Resultaten project migratiefraude	11	5.7 Kennismigrantenregeling	20
4.2 Gefingeerde dienstverbanden	12	5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij migratiefraude	21
		Bijlage	23

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

Voorwoord

De Nederlandse Arbeidsinspectie werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Het programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude (SCF) heeft zich van 2019-2022 ingezet om eerlijk werk te bevorderen. In de eerste plaats door te handhaven op de arbeidswetten, maar ook door sociale partners te ondersteunen en onderzoek te doen naar misbruik van arbeid gerelateerde migratieregelingen. In samenwerking met onze ketenpartners en de andere programma's van de Nederlandse Arbeidsinspectie zijn mooie resultaten behaald.

In het eerste deel van deze rapportage staan per project de resultaten beschreven. Naast aantallen beschrijven we ook de behaalde resultaten en effecten waar onze activiteiten aan hebben bijgedragen. Ons programma gaat om meer dan alleen cijfers. Schijnconstructies rond arbeidsvoorwaarden en arbeidsrelaties zorgen namelijk voor oneerlijke concurrentie tussen bedrijven, en treffen mensen die kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt. Vervolgens lichten wij een aantal schijnconstructies uit. Hierbij beschrijven we aan de hand van concrete voorbeelden van de afgelopen vier jaar hoe de arbeidsrelaties eruit zien en wat de gevolgen zijn voor werkenden en de arbeidsmarkt.

Het probleem met schijnconstructies is daar waar constructies en verdienmodellen inzichtelijk worden gemaakt en worden aangepakt, werkgevers weer nieuwe constructies bedenken die de grenzen van wet- en regelgeving opzoeken. Door krapte op de arbeidsmarkt, toenemende internationalisering en vrij verkeer van werknemers in de Europese Unie blijft de dynamiek en de druk op de arbeidsmarkt groot. Hierdoor blijft het risico dat nieuwe onwenselijke constructies op de (inter)nationale arbeidsmarkt ontstaan.

Bij veel schijnconstructies hebben we te maken met werkgevers en/of werknemers uit andere landen. Om deze constructies effectief aan te pakken is het belangrijk om internationaal samen te werken. Vanaf 2023 coördineert het programma daarom de internationale onderzoeken op het gebied van eerlijk werk binnen de Nederlandse Arbeidsinspectie. Hierbij werkt het programma samen met de European Labour Authority (ELA) en buitenlandse inspectiediensten.

Met deze nieuwe aanpak draagt het nieuwe programma Internationaal, Schijnconstructies en Cao-naleving ook de komende vier jaar bij aan de aanpak van nationale en internationale constructies die leiden tot oneerlijke concurrentie en arbeidsomstandigheden op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Voorwoord >

1 **Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022** >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022

De Nederlandse Arbeidsinspectie werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Sommige werkgevers proberen via schijnconstructies de kosten van arbeid te drukken. Via vaak complexe en internationale constructies zoeken zij de randen van de wet op of gaan daar bewust overheen. Schijnconstructies en fraude ondermijnen echter mogelijkheden voor eerlijke concurrentie tussen bedrijven en eerlijke arbeidsvoorwaarden voor werkenden. Door arbeidsrelaties anders voor te doen dan ze in werkelijkheid zijn, behalen werkgevers concurrentievoordelen, benadelen ze werkenden en worden er geen of onvoldoende premies en belasting afgedragen.

Om schijnconstructies aan te pakken en het toezicht op de naleving van cao's te intensiveren heeft de Nederlandse Arbeidsinspectie het programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude ingericht.

Doelstellingen programmaperiode 2019-2022

Het programma heeft de afgelopen vier jaar schijnconstructies onderzocht, de werkwijze bij deze constructies ontrafeld en waar mogelijk gehandhaafd. Ook is gerapporteerd en gesignaleerd over nieuwe fenomenen en zijn de ontwikkelingen rond eerder aangetroffen constructies gemonitord. Daarbij heeft het programma ook de sociale partners ondersteund in het toezicht op de naleving van cao's.

Het programma ging tevens misbruik van migratieregelingen tegen en heeft de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) ondersteund bij de handhaving. Hierdoor werd bijgedragen aan het beperken of voorkomen van onrechtmatig werken en verblijven in Nederland, concurrentievervalsing en verdringing op de arbeidsmarkt.

Voorwoord >

**1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022** >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

Het programma bestaat uit drie projecten, met allemaal een eigen verantwoordelijkheid, maar met een gezamenlijk doel: het bestrijden van schijnconstructies op de arbeidsmarkt.

Het programma richtte zich in de periode 2019-2022 op:

1. Het aanpakken van schijnconstructies, onder meer binnen de platformeconomie
2. Het onderzoeken van cao-nalevingsverzoeken met het oog op gelijke beloning
3. Het tegengaan van migratiefraude, onder meer door onderzoek te doen naar bedrijven en werkgevers (erkend- en sociaal referenten) die een rol hebben bij het verkrijgen van een arbeid gerelateerde verblijfstatus van mensen van buiten de EU.

Wat zijn schijnconstructies?

Bij schijnconstructies wijkt de werkelijke situatie af van de situatie die wordt voorgespiegeld. Werkgevers omzeilen bewust of onbewust, wet- en regelgeving of bedenken constructies die wettelijk gezien wel mogen maar die onwenselijke effecten hebben. De gevolgen:

1. Oneerlijke behandeling van werknemers door bijvoorbeeld onderbetaling en onthouding van sociale zekerheid;
2. Oneerlijke concurrentie voor bedrijven die zich wel aan de regels houden;
3. Ontduiking en ontwijking van belasting- en premieplicht met als gevolg de ondermijning van het sociale zekerheidsstelsel.

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies

2.1 Resultaten project Schijnconstructies

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

2 Project Schijnconstructies

Met dit project worden complexe vormen van schijnconstructies blootgelegd. Het aanpakken van schijnconstructies vraagt om een diepgaande aanpak op het gebied van arbeidsmarktwetgeving. De constructies gaan meestal over meer dan alleen de arbeidswetgeving. Ze kunnen daarom beter integraal met andere instanties (zoals de Belastingdienst en de SVB) worden aangepakt. Als een onwenselijke constructie met de huidige wet- en regelgeving niet kan worden aangepakt, beschrijft de Nederlandse Arbeidsinspectie de eventuele onwenselijke situatie en signaleert hierover.

In dit project werkt de Arbeidsinspectie onder andere samen met de SVB, de Belastingdienst, de Nationale Politie, de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), Nederlandse gemeenten, de Vreemdelingenpolitie (AVIM) en inspectiediensten in het buitenland.

2.1 Resultaten project Schijnconstructies

De afgelopen vier jaar heeft het project Schijnconstructies in totaal 133 onderzoeken uitgevoerd. Bij 84 onderzoeken zijn overtredingen geconstateerd en is gehandhaafd op de Wet arbeid vreemdelingen (Wav), Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML), Arbeidstijdenwet (ATW) en de Wet arbeidsvoorwaarden gedetacheerde werknemers in de Europese Unie (WagwEU).

In overzicht 1 en 2 van de bijlage is het totaal aantal onderzoeken per jaar en het aantal overtredingen per wet opgenomen.

Hieronder lichten we een aantal resultaten en effecten van het project schijnconstructies verder uit.

Versterken van internationale samenwerking

Het project Schijnconstructies heeft de afgelopen jaren extra aandacht besteed aan misstanden met arbeidsmigranten in de grensstreek. Om deze misstanden aan te pakken hebben we samengewerkt met de Duitse overheid. We zien namelijk dat

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies

2.1 Resultaten project Schijnconstructies

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

arbeidsmigranten via Nederlandse uitzendbureaus in Nederland werken en in Duitsland worden gehuisvest. Door de arbeidsmigranten niet of onjuist te registreren proberen werkgevers/uitzendbureaus en inleners de Nederlandse wet- en regelgeving te omzeilen. Zo wordt bijvoorbeeld te veel loon ingehouden voor huisvestingskosten of de zorgverzekering.

In 2021 en 2022 heeft het programma deelgenomen aan een aantal grote gezamenlijke grensoverschrijdende inspecties. Hieraan namen ook Roemeense en Poolse autoriteiten deel. De media heeft veel aandacht besteed aan deze controles en de problematiek in de grensstreek¹. Inmiddels zijn de eerste boetes opgemaakt aan uitzendbureaus die onterecht te veel loon inhouden of arbeidsmigranten te lange uren laten maken. De Duitse overheid heeft huurwoningen gesloten en verhuurders beboet. Ook heeft de Duitse Belastingdienst aan de verhuurders aanslagen opgelegd.

Uit de onderzoeken is gebleken dat er sprake is van meerdere verdienmodellen bij het tewerkstellen van arbeidsmigranten. Zo zien we dat arbeidsmigranten steeds weer opnieuw worden ontslagen en via een ander uitzendbureau in dienst worden genomen om hen als uitzendkracht in de zogenaamde A-fase te houden. Dit heeft gevolgen voor de opbouw van de rechten van de uitzendkrachten. Zoals deelname aan een pensioenregeling, doorbetaling van loon wanneer er geen werk is en loondoorbetaling bij ziekte.

Veel arbeidsmigranten die in de grensstreek wonen zijn werkzaam in de Nederlandse vleesindustrie. Door onze bevindingen te delen met de Vereniging voor de Nederlandse Vleeswarenindustrie, worden inmiddels verbeteringen zichtbaar. Zo zijn er bijvoorbeeld arbeidsmigranten rechtstreeks in dienst van de slachtbedrijven gekomen.

Tijdens deze gezamenlijke controles is ook samengewerkt met de European Labour Authority (ELA). Door kennis en ervaring via de ELA met elkaar te delen hebben andere Europese lidstaten kunnen meekijken hoe de Nederlandse en Duitse overheden met elkaar samenwerken om de misstanden rondom loonbetaling en slechte huisvesting aan te pakken. De Arbeidsinspectie gaat verder onderzoek doen naar de aard, omvang en problematiek van arbeidsmigranten in de grensstreek. Vervolgens wordt bekeken hoe deze problematiek het beste aangepakt kan worden.

Aanpak van platforms voor maaltijdbezorging

Afgelopen programmaperiode zijn er naar twee maaltijdbezorgingsplatforms diverse onderzoeken uitgevoerd. Deze onderzoeken hebben geleid tot boeterapporten voor illegale tewerkstelling. De onderzoeken naar deze platforms hebben bijgedragen aan de maatschappelijke en politieke discussie omtrent platformbedrijven en schijnzelfstandigheid.

Ook hebben we een bijdrage geleverd aan een artikel in het NRC over het werken zonder papieren door fietskoeriers. Hieruit blijkt hoe eenvoudig het is om als illegale vreemdeling te werken voor de door ons onderzochte maaltijdbezorgers. Naar aanleiding van dit artikel zijn er Kamervragen gesteld en beantwoord rondom maaltijdbezorging. Verder hebben de Arbeidsinspectie en het Ministerie van SZW de krachten gebundeld om misstanden en de onwenselijke gevolgen van deze platformbedrijven te signaleren door een rapportage op te stellen over maaltijd- en flitsbezorging. Het programma SCF heeft hieraan een bijdrage geleverd. Zie [Themarapportage maaltijd- en flitsbezorging | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#). Inmiddels hebben enkele platforms voor maaltijd- en flitsbezorging de Nederlandse arbeidsmarkt verlaten.

De maatschappelijke en politieke discussie rondom platforms van maaltijdbezorging heeft ertoe geleid dat wet- en regelgeving zal worden aangepast. Net als voor het bezorgen van maaltijden, komt

¹ Zie ook www.inspectiewerkt.nl/inspectie-in-gronau-duitsland/

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies

2.1 Resultaten project Schijnconstructies

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

er nu ook een leeftijdsgrens van 16 jaar voor flitsbezorging². Tot slot zien we dat op Europees niveau ook de discussie wordt gevoerd over de negatieve gevolgen van het platformwerk. De EU stelt een richtlijn voor om de rechten van platformwerkers te beschermen. Het programma heeft tijdens een ELA conferentie over transnationale aspecten van platformwerk in Rome hieraan een bijdrage geleverd.

Aanpak van platforms voor personeelsbemiddeling

Bevindingen in programma's en opsporingsonderzoeken kunnen tot signalen leiden die aan andere organisaties worden gezonden. Zo heeft het programma een bijdrage geleverd aan een signalering over 'vrije werkers'. Het Ministerie van SZW heeft dit signaal voorgelegd aan het Ministerie van Financiën. Een onderwerp waar de Arbeidsinspectie aandacht voor vroeg naar aanleiding van een onderzoek naar platforms voor personeelsbemiddeling. Een vrije werker is iemand die werkzaamheden verricht voor een werkaanbieder, daarvoor betaald krijgt, maar geen arbeidsovereenkomst of dienstverband heeft afgesloten. Een vrije werker staat ook niet als ondernemer of zzp'er bij de Kamer van Koophandel ingeschreven.

Het programma SCF heeft een aantal onderzoeken gedaan naar bedrijven die werkzaamheden lieten uitvoeren door personen die zij vrije werkers of funflexers noemden. Daarbij liet de opdrachtgever werkzaamheden verrichten zonder formeel als werkgever of opdrachtgever van een zelfstandige op te treden. Met een zogenaamde IB 47 melding verantwoordden werkgevers de werkzaamheden aan de Belastingdienst. De Arbeidsinspectie ziet in deze manier van werken een opkomend fenomeen en vindt het vanuit het oogpunt van gezond, veilig en eerlijk werk onwenselijk dat deze regeling de mogelijkheid creëert om kwetsbare werkenden op deze manier in te zetten.

Door op deze manier werk te laten verrichten worden er namelijk geen premies afgedragen. Daardoor heeft de werkende geen sociale

zekerheidsrechten wat inhoudt dat ze ten tijde van arbeidsongeschiktheid, ziekte, pensioen of werkloosheid geen inkomen hebben. De verantwoordelijkheid voor het doen van aangifte van dit inkomen wordt bovendien verlegd naar de werkende. Dat vindt de Arbeidsinspectie een zorgelijke ontwikkeling, omdat dit in de praktijk kan leiden tot onverwachte naheffingen voor de werkende en zo nog meer bestaansonzekerheid.

De politieke en maatschappelijke aandacht voor verduidelijking van 'werken in dienst van' en het wetsvoorstel verplichte certificering van uitzendbureaus, zijn redenen voor de Arbeidsinspectie om het onderwerp in deze rapportage inhoudelijk te benoemen. Met de invoering van de certificeringsplicht kan het fenomeen 'vrije werkers' worden aangepakt. Vrije werkers die met het IB 47 formulier worden gemeld bij de Belastingdienst werken in een driehoeksrelatie. De uitlener is het platform of bemiddelingsbureau dat de vrije werker bemiddeld, de inlener is de feitelijk werkgever en de vrije werker is feitelijk uitzendkracht. Na invoering van dit stelsel is de uitlener verplicht zich te laten certificeren, omdat het feitelijk om het ter beschikking stellen van arbeidskrachten gaat. Wanneer uitleners zich laten certificeren, moeten ze aantonen dat ze mensen gelijk belonen, dat ze premies en belasting betalen en dat ze arbeidsovereenkomsten bieden. Met de nieuwe wetgeving kan de Arbeidsinspectie bij het ter beschikking stellen van arbeidskrachten een boete opleggen wanneer een uitlener onterecht niet gecertificeerd is. Daarmee kan het fenomeen 'vrije werkers' worden aangepakt.

De datum van inwerkingtreding van het nieuwe certificeringsstelsel heeft daarmee directe invloed op de aanpak van vrije werkers via dit stelsel. De precieze datum van inwerkingtreding hangt mede af van het vervolg dat het ministerie van SZW geeft aan het advies van de Raad van State³ over het wetsvoorstel.

² Flitsbezorgen verboden tot 16 jaar | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl

³ [Wet verplichte certificering voor het ter beschikking stellen van arbeidskrachten. - Raad van State](#)

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

3.1 Resultaten project Cao-naleving

4 Project Migratiefraude >

5 Meer dan inspecteren >

Bijlage >

3

Project Cao-naleving

Dit project ondersteunt sociale partners en werknemers bij hun handhaving van cao's. Cao-partijen zijn zelf verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van cao's, maar als zij het vermoeden hebben dat een cao ontdoken wordt, kunnen ze bij de Nederlandse Arbeidsinspectie een verzoek doen om een onderzoek in te stellen.

Het gaat daarbij om de volgende soorten onderzoeken:

- onderzoek op de naleving van cao's (*artikel 10 Wet Avv*)
- onderzoek naar de gelijke beloning en eerlijke behandeling van uitzendkrachten en payrollkrachten (*artikel 8 en 8a Waadi*)
- onderzoek naar het verbod om aan arbeidskrachten die ter beschikking worden gesteld, zoals uitzendkrachten en gedetacheerden, geld of een andere tegenprestatie te vragen (*artikel 9 Waadi*)
- onderzoek naar het verbod om te belemmeren dat na afloop van de uitleenperiode de uitgeleende arbeidskracht in loondienst komt bij de inlener (*artikel 9a Waadi*)
- onderzoek naar het niet-naleven van het verbod op stakingsbreking (*artikel 10 Waadi*)
- onderzoek om inzicht te geven in gegevens die op basis van de WagwEU bij de Nederlandse Arbeidsinspectie bekend zijn.

Het onderzoek is onafhankelijk en resulteert in een rapport van bevindingen of een verslag. In tegenstelling tot reguliere onderzoeken heeft de Arbeidsinspectie geen verdere handhavingsinstrumenten. Met de resultaten van de Arbeidsinspectie kunnen verzoekers of melders een civiele procedure starten.

3.1 Resultaten project Cao-naleving

Het project Cao-naleving werkt onder andere samen met sociale partners zoals CNV, FNV, SFPB, SNCU, en VNB. Sociale partners worden door de Nederlandse Arbeidsinspectie voorgelicht over de mogelijkheden van ondersteuning bij cao-naleving. De afgelopen vier jaar zijn binnen het project in totaal 96 cao-naleving onderzoeken uitgevoerd in verschillende sectoren, waaronder de metaal-, transport-, agrarische sector en distributiecentra.

In overzicht 3 en 4 van de bijlage is het totaal aantal onderzoeken per wet per jaar weergegeven. Ook is in overzicht 5 het aantal onderzoeken per sector opgenomen.

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

3.1 Resultaten project Cao-naleving

4 Project Migratiefraude >

5 Meer dan inspecteren >

Bijlage >

Bij cao-nalevingsonderzoeken worden constructies en verdienmodellen ontrafeld om oneerlijke concurrentie en/of de ondermijning van wet- en regelgeving rondom arbeidsverhoudingen tegen te gaan. Met een onderzoeksrapport/verslag van de Arbeidsinspectie kan de melder namelijk de onderhandelingen met de werkgever starten en/of nabetaling vorderen, al dan niet met behulp van een vakbond.

Het effect van de onderzoeken van cao-naleving krijgt vorm in de vervolgacties van de sociale partners. Een voorbeeld is het nabetalen van werknemers conform cao-loon. Een ander belangrijk effect is dat de cao-onderzoeken via de sociale partners veel media aandacht krijgen. Dit wakkert de maatschappelijke discussie over de constructies aan. Veelal leidt dit ook tot Kamervragen waardoor een politieke discussie wordt gevoerd over onwenselijke constructies en verdienmodellen. Bijvoorbeeld rondom contracting, personeelsbemiddelingsplatformen en schijnzelfstandigheid. Ook zijn naar aanleiding van cao-onderzoeken signalen van ontduiking van premie- en belastingafdracht afgegeven aan bijvoorbeeld de Belastingdienst en een pensioenfonds.

Een ander effect van de cao-onderzoeken is dat de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van bepalingen van collectieve arbeidsovereenkomsten (Wet Avv) en de (Regeling) Waadi is aangepast. Voorheen werd er door de Arbeidsinspectie geen verslag met onderzoeksbevindingen verzonden aan de verzoeker en/of de onderzochte onderneming wanneer werd vastgesteld dat de Waadi werd nageleefd. Met de aanpassing van de regeling wordt er voortaan een verslag opgemaakt en verzonden aan de verzoeker en de onderzochte onderneming. Dit gebeurt ook als niet is komen vast te staan dat de Waadi is nageleefd. Dus niet alleen de verzoeker maar ook de onderzochte onderneming krijgt kennis over de inhoud van de bevindingen en de daaraan verbonden conclusie. Als de Waadi niet is nageleefd kan de onderneming hier vervolgens een reactie op geven. Met het definitieve verslag krijgt de verzoeker inzicht in de onderzochte situatie en kan een afweging worden gemaakt over mogelijke vervolgstappen richting de onderzochte onderneming. Ook biedt deze wijziging voor de onderzochte onderneming een betere mogelijkheid om zijn/haar reactie te onderbouwen. De verzoeker krijgt tevens een afschrift van het conceptverslag.

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

4.1 Resultaten project migratiefraude

4.2 Gefingeerde dienstverbanden

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

4

Project Migratiefraude

Met dit project richt de Arbeidsinspectie zich op migratiefraude op de arbeidsmarkt en het oneigenlijk gebruik of misbruik van de regelgeving over werkvergunningen. Het gaat hierbij om kenniswerkers die in Nederland komen werken of studeren en om mensen die vanwege culturele uitwisseling naar Nederland komen. De aanpak richt zich op werkgevers van kennismigranten, studenten en au pairs die vanuit een land buiten de EU/EER naar Nederland reizen. De werkgever van deze mensen moet zich aan speciale regels houden ten aanzien van loon, het aantal uren dat mag worden gewerkt of het soort werk dat gedaan wordt.

Kennismigranten, buitenlandse studenten en au pairs kunnen in een afhankelijke positie terecht komen. Zij komen vaak slecht voorbereid naar Nederland: ze kennen weinig van de taal en cultuur en hebben veelal geen of een beperkt sociaal netwerk. Daar komt bij dat zij niet altijd goed geïnformeerd zijn over hun rechten en plichten. Dit zijn omstandigheden waar werkgevers (en gastouders bij au pairs) oneigenlijk gebruik of misbruik van kunnen maken. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot onderbetaling en in het ergste geval arbeidsuitbuiting. Ook kan misbruik van deze regelingen leiden tot concurrentie-

vervalsing en verdringing op de arbeidsmarkt. Daarnaast bestaat de mogelijkheid dat de verschillende regelingen misbruikt worden om vreemdelingen toegang tot Nederland te verschaffen en verblijf alhier mogelijk te maken, waarbij het niet de intentie is om in Nederland te komen werken of studeren.

4.1 Resultaten project migratiefraude

De afgelopen vier jaar zijn er in totaal 329 onderzoeken uitgevoerd naar mogelijk misbruik van regelingen omtrent Kennismigranten, Buitenlandse Studenten en Au pairs.

In overzicht 6 van de bijlage is het totaal aantal onderzoeken per regeling weergegeven.

Samenwerking en kennisdeling

In samenwerking met de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) doet de Nederlandse Arbeidsinspectie onderzoek naar werkgevers en gastouders van au pairs. Naar aanleiding van deze onderzoeken

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

4.1 Resultaten project migratiefraude

4.2 Gefingeerde dienstverbanden

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

worden de bevindingen in een rapport met de IND gedeeld. Belangrijk effect hierbij is dat op basis van deze rapporten de IND een besluit kan nemen op een aanvraag voor een verblijfsvergunning. Ook kan de IND bij misbruik (niet voldoen aan plichten) een boete opleggen en/of zelfs het erkend referentschap van de werkgever intrekken zodat een onderneming geen aanvragen meer kan indienen. Indien er sprake was van misbruik van een regeling werd de aanvraag afgewezen of ingetrokken waardoor migratiefraude werd voorkomen. Ook zijn er vanuit het programma IND-collega's opgeleid over de wijze waarop je risicovolle aanvragen zou kunnen onderzoeken. Doel hiervan is om de kennis en expertise over misbruik van migratieregelingen breder te verspreiden.

Fieldlab

We hebben bijgedragen aan het Fieldlab Mensenhandel gericht op uitbuiting van au pairs. Dit is een initiatief van het Openbaar Ministerie, IND, Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) en nationaal rapporteur Mensenhandel om in samenwerking met andere (overheids)organisaties en wetenschappers tot een nieuwe, effectievere aanpak van mensenhandel te komen. Er zijn gezamenlijke controles geweest, er zijn nieuwe interventies uitgetoetst en er is van elkaar geleerd. Een belangrijke stakeholder in de aanpak van uitbuiting van au pairs is het bureau dat bemiddelt tussen het gastgezin en de au pair. De IND erkent deze bemiddelingsbureaus, vandaar de naam erkende referenten. Met hulp van deze bureaus komen au pairs naar Nederland en worden de benodigde documenten en het verblijfsdocument in orde gemaakt. Door deze rol heeft een erkende referent goed zicht op wat er zoal speelt, zowel in het gastgezin als bij de au pair zelf. De erkende referent heeft een zorgplicht ten opzichte van de au pair. Deze zorgplicht houdt onder meer in dat de erkende referent toezicht houdt op het welzijn en welbevinden van de au pair en de verplichting om op te treden in geval van misstanden. Gezien deze belangrijke rol is ervoor gekozen om actief in te zetten op bewustwording en kennisdeling van mensenhandel en uitbuiting bij deze bureaus. De IND heeft o.a. een bijeenkomst voor alle erkende referenten

georganiseerd om hen nader te informeren over de nieuwe wetgeving. Ook is er een flyer ontwikkeld waar het programma SCF een bijdrage aan heeft geleverd. In de flyer staan verwijzingen naar relevante websites en naar het meldpunt van de Nederlandse Arbeidsinspectie. Deze flyer wordt door de IND bij drie verschillende loketten uitgereikt.

Campagne werken met buitenlandse studenten

De Nederlandse Arbeidsinspectie zet ook communicatie in om werkgevers die werken met buitenlandse studenten te informeren over de wetten en regels voor het werken met buitenlandse studenten. Hiermee voorkomen we dat werkgevers die niet goed op de hoogte zijn van wet- en regelgeving onbewust de regels overtreden. Zo mogen werkgevers buitenlandse studenten enkel laten werken als zij beschikken over de juiste vergunningen. Ook mogen buitenlandse studenten niet meer dan 16 uur per week werken óf voltijd in de maanden juni, juli en augustus.

Via advertenties op sociale media zijn werkgevers in onder andere de horeca en detailhandel geïnformeerd over de juiste vergunningen en werktijden. In vier weken tijd zijn de advertenties 119.221 keer weergegeven en is 1580 keer doorgelikt naar de informatie op de website van de Arbeidsinspectie. Naast de advertenties op sociale media is in december 2021 in het ABU-magazine 'Reflex' een column gepubliceerd over werken met buitenlandse studenten. Ook brengen we deze wet- en regelgeving structureel onder de aandacht via de [zelfinspectie 'Eerlijk werken'](#). Deze zelfinspectietool promoten we in verschillende sectoren.

4.2 Gefingeerde dienstverbanden

De IND en de Arbeidsinspectie hebben de afgelopen jaren samen gewerkt in het kader van onderzoeken naar gefingeerde dienstverbanden, ook wel schijndienstverbanden genoemd. Hierbij gaat het om onderzoeken naar aanleiding van aanvragen voor verblijf in het

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

4.1 Resultaten project migratiefraude

4.2 Gefingeerde dienstverbanden

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

Bijlage >

kader van gezinshereniging/gezinsvorming. Om voor een buitenlandse partner, echtgeno(o)t(e) of kind garant te kunnen staan, dient de hoofdpersoon te beschikken over voldoende inkomsten. Deze mogen niet afkomstig zijn uit de publieke middelen, zoals een bijstandsuitkering. Bij een gefingeerd dienstverband wordt op papier een dienstverband aangegaan, waarbij wat op papier staat niet overeenkomt met de werkelijkheid. Soms wordt er helemaal niet gewerkt, soms wordt er veel minder gewerkt of wordt er veel minder verdiend dan in het contract staat.

Wanneer de IND bij de aanvragen voor gezinshereniging/gezinsvorming vermoedde dat sprake was van een gefingeerd dienstverband, meldde zij dit aan ons. Vervolgens stelden wij onderzoek in en rapporteerden onze bevindingen aan de IND. De IND gebruikte deze rapporten voor haar besluitvorming om een aanvraag af te wijzen, in te trekken of in te willigen.

Resultaten gefingeerde dienstverbanden

Wanneer de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) op basis van een gefingeerd dienstverband onterecht een verblijfsvergunning zou verstrekken, krijgt deze persoon ten onrechte het recht om naar Nederland te reizen en hier te verblijven. Omdat de persoon met het gefingeerd dienstverband een arbeidsverleden opbouwt kan dit bovendien leiden tot het onterecht ontvangen van een uitkering, subsidies, toeslagen of een lening.

Van 2019 tot en met 2022 zijn in totaal 600 onderzoeken uitgevoerd. Het resultaat waar we met deze onderzoeken aan hebben bijgedragen is dat de IND op basis van de onderzoeken in circa de helft van de gevallen concludeerde dat er sprake was van een gefingeerd dienstverband. Naar aanleiding daarvan werd de aanvraag tot verblijf afgewezen of ingetrokken waardoor we bij ongeveer 300 gevallen migratiefraude of andere vormen van fraude rondom uitkeringen, toeslagen of leningen hebben voorkomen.

In overzicht 7 van de bijlage is een overzicht van het totaal aantal GFD-onderzoeken per jaar weergegeven.

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij
migratiefraude

Bijlage >

5

Voorbeelden van Schijnconstructies

Het programma Schijnconstructies, cao-naleving en fraude heeft in de jaren 2019 tot en met 2022 verschillende schijnconstructies onderzocht en blootgelegd. In dit hoofdstuk lichten wij een aantal casussen die binnen het programma zijn onderzocht uit. We beschrijven hoe de arbeidsrelaties eruit zien, wat de gevolgen zijn voor werkenden en de arbeidsmarkt en aan welke resultaten en effecten deze onderzoeken hebben bijgedragen.

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

Een postbusfirma is een onderneming met alleen een postadres of een leeg kantoor. Meestal is de postbusfirma gevestigd in een land met een fiscaal gunstig klimaat met lage premielasten en weinig formaliteiten. Hiermee proberen bedrijven uit het zicht te blijven van Nederlandse toezichhouders. Postbusfirma's maken misbruik van regels die bedoeld zijn om het vrij verkeer van werknemers te bevorderen en de rechten van deze werknemers te verbeteren. Zo kan een werknemer die tijdelijk in een ander land werkt voor de sociale zekerheid in eigen land verzekerd blijven, pensioen afdragen

en dubbele woonkosten fiscaal gunstig vergoed krijgen. Maar met de constructies die het programma blootlegde wordt duidelijk dat werkgevers hiermee ook een route bedenken om eerlijk werkgeverschap te ontlopen.

Doordat arbeidskrachten op papier in en/of vanuit een ander land werken, worden geen of minder premies en belastingen afgedragen. Ook worden de arbeidswetten ontlopen, waardoor werknemers te weinig betaald krijgen en te lang moeten werken. Bovendien wordt er geen pensioen opgebouwd en kan gebruik worden gemaakt van werkvergunningen die in een ander land vaak makkelijker verstrekt worden. Door deze constructie worden vaak kwetsbare (arbeids) migranten benadeeld. Ook ontstaat hierdoor oneerlijke concurrentie met werkgevers die wel goed met hun mensen omgaan. Bovendien wordt door ontwijking van premie en belastingen ook de Nederlandse staat benadeeld.

Binnen het programma Schijnconstructies, cao-naleving en fraude zijn in de periode 2019-2022 meerdere onderzoeken uitgevoerd waarbij mogelijk sprake was van een postbusfirma. Een aantal

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij
migratiefraude

Bijlage >

daarvan was gevestigd op Cyprus. Dit betrof onder andere las- en constructiebedrijven in de petrochemische industrie en bedrijven in de transportsector en land- en tuinbouw.

Cyprusroute

De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft naar aanleiding van een verzoek van de VNB een onderzoek ingesteld naar een op Cyprus gevestigd bedrijf in de transportsector. Hierbij werkte de Arbeidsinspectie samen met de Belastingdienst, de SVB en de Cypriotische arbeidsinspectie. Het bedrijf beriep zich erop dat de Nederlandse wetgeving en cao niet van toepassing zijn omdat het bedrijf op Cyprus is gevestigd. Hierdoor betaalde het bedrijf geen (pensioen)premies en belasting in Nederland, waardoor mensen niet of minder goed verzekerd waren. Ook was hun loon lager dan het loon waar zij volgens de Nederlandse cao-recht op zouden hebben.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat het transportbedrijf de chauffeurs in en vanuit Nederland arbeid liet verrichten. De planning en de aansturing van de chauffeurs vond namelijk in Nederland plaats. De verloning van de chauffeurs vond niet vanuit Cyprus plaats. De chauffeurs waren echter wel in dienst van de Cypriotische onderneming. De Inspectie heeft met dit onderzoek de constructie blootgelegd en weergegeven in een rapport van bevindingen. Het Pensioenfonds Vervoer heeft met het rapport een procedure gestart waarbij de rechter stelde dat het bedrijf een uitzendbureau is en onder de verplichtstelling van het pensioenfonds valt. Het gevolg van deze uitspraak is dat het bedrijf alle verschuldigde premies aan het pensioenfonds moet betalen.

Champignons telen met in Cyprus verloonde uitzendkrachten

De Arbeidsinspectie heeft onderzoek gedaan naar een bedrijf dat in Nederland champignons teelt en voor het oogsten gebruik maakte van een op Cyprus gevestigd bedrijf. Dit Cypriotische uitzendbureau werd bestuurd door een Nederlandse directrice. De administratie van het uitzendbureau werd in Nederland uitgevoerd. De inspecteurs van de Arbeidsinspectie hebben met de collega's van de Cypriotische inspectie geconstateerd dat er geen bedrijf bestond op Cyprus. Het ging hier dus om een postbusfirma. Met deze constructie dacht men premie- en belastingverplichtingen in Nederland te kunnen ontlopen, zodat de werknemers veel goedkoper waren en er een oneerlijke concurrentiepositie ontstond. Bovendien werden de rechten van de medewerkers ernstig geschaad. De Arbeidsinspectie heeft boetes opgelegd voor overtreding van de Arbeidstijdenwet. Bij een hercontrole bleek dat bij deze champignonkwekerij werd gewerkt met een ander, Nederlands uitzendbureau.

5.2 Vrije werkers

De Nederlandse Arbeidsinspectie constateert dat het gebruik van deze constructie toeneemt, ook bij grotere bedrijven. Op deze manier worden geen premies afgedragen, waardoor werkenden socialezekerheidsrechten zoals een werkloosheid- of ziektebewaakingsrecht mislopen. Dit risico speelt vooral in die delen van de arbeidsmarkt waar deze constructie al wordt gehanteerd. Veel werk dat op deze manier wordt aangeboden loopt via online-platforms. Daarbij ziet de Arbeidsinspectie voornamelijk winkels (grote ketens en supermarkten), pakketbezorging, vakantieparken, evenementenbranche, schoonmaakbedrijven en horeca als opdrachtgever. Sectoren waar gemiddeld genomen sprake is van een hoger risico op oneerlijk, onveilig en/of ongezond werk.

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij
migratiefraude

Bijlage >

Bemiddelingsbureau

Bij 'bemiddelingsbureau A' worden de werkenden funflexers of vrije werkers genoemd. Het zijn geen werknemers of zzp'ers, maar de werkers krijgen een vergoeding voor hun werkzaamheden. Deze vergoeding wordt door 'bedrijf X' gemeld aan de Belastingdienst via het IB47-formulier van de Belastingdienst (Resultaat uit overige werkzaamheden).

Het werk wordt uitgezet via een WhatsApp-groep. De werkenden zijn vooral jongeren die steeds een paar uur werken zonder de verplichting zich als zzp'er bij de KvK in te schrijven en zonder een arbeidsovereenkomst te hebben gesloten. De beloning bedraagt tussen €11 en €17 per uur. De betalingen lopen via bemiddelingsbureau A, dat een commissie tussen €3 en €7 voor elk uur krijgt. Bedrijven kunnen werkers tegen een geldelijke betaling overnemen.

Bemiddelingsbureau A heeft 500 inschrijvingen van werkers, de helft is inactief. In een willekeurige maand waren er 70 mensen actief. Meestal zijn de werkzaamheden eenvoudig. De werkzaamheden bestaan bijvoorbeeld uit het schoonmaken van winkelkarretjes in de detailhandel, inpakwerk in de detailhandel, werkzaamheden in restaurants en hotels (bediening, bar, spoelkeuken) en het inpakken van kerstpakketten.

De werkers geven één keer per maand alle gewerkte uren door aan bedrijf X, dat vervolgens de werkers uitbetaalt. Wanneer bemiddelingsbureau A werk aanbiedt, kunnen de werkers vrij beslissen of zij het werk aannemen. Het bemiddelingsbureau heeft geen verplichtingen naar bedrijven waar de werkzaamheden worden uitgevoerd. De bedrijven zelf geven instructies bij het werk. Uit onderzoek blijkt dat het bedrijf X voor 200 personen via het IB47-formulier betalingen heeft gemeld, gelegen tussen de €25, en €9.000. 22 personen hadden in het jaar 2020 meer dan €1.000 ontvangen. Hierover hoeft bedrijf X geen belastingafdracht en premie te betalen.

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

Nederland kent verschillende platforms voor personeelsdiensten. Bij sommige digitale platforms worden zelfstandigen bemiddeld naar een werkgever waar zij tijdelijk werk voor verrichten. Probleem hierbij is dat niet altijd direct duidelijk is of het om zelfstandigen gaat of dat het platform werkgever is. De Arbeidsinspectie kan alleen handhaven op de arbeidswetten wanneer sprake is van een werkgever-werknemer relatie. Met onze onderzoeken bij platforms ondersteunen we de vakbeweging in de handhaving van de cao en kunnen we handhaven op de arbeidswetten, maar daarmee herstellen we niet de arbeidsrelatie. Handhaving op de kwalificatie van de arbeidsrelatie voor de loonheffingen is een verantwoordelijkheid van de Belastingdienst.

Maaltijdbezorging

De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft maaltijdbezorgers geïnspecteerd. Veel van hen zijn via bezorgplatforms aan het werk. De bezorgers schrijven zich in bij de Kamer van Koophandel met als enig doel om als maaltijdbezorger te kunnen werken. Uit onderzoek blijkt dat deze zogenaamde ondernemers vaak helemaal niet zelfstandig ondernemen, maar werknemer zijn. Zij staan vaak onder gezag van het platform, kunnen geen invloed uitoefenen op bezorgprijzen en zij halen zelf geen opdrachtgevers binnen of doen acquisitie voor hun eigen onderneming. Vaak werken zij voor maar één platform. De inkomsten zijn te gering om zelfstandig een verzekering te kunnen betalen voor arbeidsongeschiktheid of premies voor een pensioen.

In onderzoeken van het programma SCF zijn aan twee platform-bedrijven boetes opgelegd voor het overtreden van de Wet arbeid vreemdelingen. De maaltijdbezorgers waren niet in bezit van een tewerkstellingsvergunning. Deze hadden zij wel moeten hebben, omdat de platformbedrijven werkgever zijn in de zin van de Wet arbeid vreemdelingen. In deze onderzoeken is

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij migratiefraude

Bijlage >

vastgesteld dat er sprake is van een vorm van werkgeverschap. Dit is gemeld bij de Belastingdienst. De Belastingdienst is verantwoordelijk voor de handhaving op de kwalificatie van de arbeidsrelatie voor de loonheffingen.

Platform voor personeelsdiensten in horeca, logistiek en detailhandel

De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft een onderzoek uitgevoerd naar een platform voor personeelsdiensten in de horeca, logistiek en detailhandel. Aanleiding voor het onderzoek waren particuliere meldingen over het niet naleven van het verbod een tegenprestatie voor de afgesproken arbeid te vragen (Artikel 9 Waadi) en het niet naleven van het verbod om na afloop van de ter beschikkingstelling in dienst van de inlener te komen (artikel 9a Waadi). De melders werden als zzp'ers, zogenaamde freeflexers, uitgezonden naar horecabedrijven en moesten per gewerkt uur € 1 betalen. Daarnaast waren de inlenende bedrijven een vergoeding schuldig aan het platform als zij na afloop van de dienst deze "freeflexer" in dienst wilde nemen. Volgens het platform hebben zij enkel een prikbordefunctie; een digitale ruimte waar opdrachtgevers binnen de horeca de mogelijkheid wordt geboden om een zzp'er (freeflexer) te vinden om voor de opdrachtgever werkzaamheden te verrichten. De Arbeidsinspectie concludeerde echter dat er sprake is van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten en dat zowel het verbod op het vragen van een tegenprestatie als het belemmeringsverbod niet nageleefd zijn. Uit het onderzoek kwam naar voren dat er sprake is van een driehoeksverhouding, waarbij de freeflexer onder leiding en toezicht werkt van de opdrachtgever en er een gezagsverhouding aanwezig is. De FNV heeft na afloop van het onderzoek als belanghebbende vakvereniging verzocht om het verslag van het onderzoek en heeft het gebruikt in haar gang naar de rechter. Deze procedure loopt momenteel nog.

Platform voor schoonmaakdiensten

De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft een onderzoek uitgevoerd naar een online platform voor schoonmaakdiensten. Twee platformwerkers hadden een melding bij de Inspectie gedaan van het niet naleven van het verbod op een tegenprestatie (artikel 9 Waadi). De schoonmakers die via dit platform werkten werden tewerkgesteld als zzp'ers bij particulieren. Van het brutobedrag dat zij van het platform ontvingen, moesten zij € 2,50 per gewerkt uur als bemiddelingskosten aan het platform afdragen. Zij hielden na afdracht €11,50 bruto per uur over. Volgens het platform brachten zij alleen vraag en aanbod bij elkaar en zouden zij het makkelijker maken voor zelfstandigen om aan nieuwe opdrachten te komen. In dit onderzoek concludeerde de Arbeidsinspectie dat er sprake was van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten en er dus geen sprake was van een zzp-relatie. Hierdoor werd het verbod op het vragen van een tegenprestatie niet nageleefd. Tussen de melders en het platform is een financiële schikking tot stand gekomen.

5.4 Contracting

Contracting is een vorm van aanneming van werk, waarbij een opdrachtgever op basis van een overeenkomst van opdracht (of aanneming van werk) een deel van het werk uitbesteedt aan een contractor. De contractor werkt voor eigen rekening en risico en heeft leiding en toezicht over zijn werknemers. Het kan zijn dat in werkelijkheid de opdrachtgever leiding en toezicht heeft over deze arbeidskrachten. In dat geval worden de arbeidskrachten ter beschikking gesteld. Volgens artikel 8 van de Waadi hebben arbeidskrachten dan recht op het cao-loon van de opdrachtgever. Dit is vaak hoger dan het loon dat aan de arbeidskrachten wordt betaald.

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij migratiefraude

Bijlage >

De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft diverse onderzoeken verricht waarbij mogelijk sprake was van oneigenlijke contracting. Hierdoor werd het cao-loon ontdekt. Deze onderzoeken richtten zich onder andere op een tabaksfabriek, een juridische dienstverlener en op een gespecialiseerd bedrijf in de (nautische) zakelijke dienstverlening.

De onderzoeken naar contracting zorgden voor veel publiciteit. Eind 2019 heeft de overheid een [handreiking](#) gepubliceerd. Deze handreiking is bedoeld om ondernemingen en werknemers handvatten te bieden bij het maken van onderscheid tussen contracting en het ter beschikking stellen van arbeidskrachten, zoals uitzending of payroll.

Juridische dienstverleners

De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft naar aanleiding van diverse meldingen van werknemers onderzoeken uitgevoerd naar de beloning van juridisch medewerkers bij een tweetal organisaties. De juridisch medewerkers werkten bij deze organisaties middels contracting. De organisaties hadden zelf niet genoeg capaciteit om de werkzaamheden uit te voeren. Deze medewerkers deden echter hetzelfde werk als werknemers die in vaste dienst van de ondernemingen waren. Ook was er sprake van leiding en toezicht door de inlenende ondernemingen. Hun beloning was echter honderden euro's per maand lager dan de beloning voor de vaste medewerkers.

De Arbeidsinspectie heeft vastgesteld dat er geen sprake was van contracting, maar dat de juridisch medewerkers gedetacheerd waren en onder leiding en toezicht stonden van de inlenende organisaties. Met behulp van de verslagen van de Arbeidsinspectie kunnen de gedetacheerde werknemers naar de rechter stappen om dezelfde arbeidsvoorwaarden af te dwingen als werknemers in vaste dienst.

Tabaksfabriek

De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft naar aanleiding van een melding van de FNV, in het kader van artikel 8 Waadi, een onderzoek ingesteld naar de beloning van productiemedewerkers in een tabaksfabriek. De medewerkers werden via een outsourcebedrijf tewerkgesteld in een tabaksfabriek. De fabriek had voorheen deze mensen zelf gewoon in dienst. Het outsourcebedrijf werkte onder andere met personeel van een uitzendtak van haar moederbedrijf. Door de outsource constructie werd niet de cao van de fabriek van toepassing, maar de cao voor uitzendkrachten, waardoor de werknemers andere contracten kregen en de arbeidsvoorwaarden minder waren.

De Arbeidsinspectie stelde vast dat sprake was van het ter beschikking stellen van arbeidskrachten die werkten in dienstbetrekking, onder leiding en toezicht van leidinggevenden in de tabaksfabriek. Met behulp van het verslag van de Arbeidsinspectie heeft de FNV een schikking getroffen met het outsourcebedrijf. De contractingconstructie werd opgeheven en de productiemedewerkers hebben hetzelfde loon gekregen als vaste medewerkers in de tabaksfabriek: zij zijn er zo'n 40% in loon op vooruit gegaan.

5.5 Stage na opleiding

Onder het mom van 'werkervaringsplaats' maken sommige werkgevers misbruik van afgestudeerden. Recent afgestudeerden kunnen op een dergelijke werkplek ervaring opdoen tegen een meestal geringe vergoeding. In de praktijk blijkt dat deze stageplekken de gewone arbeidsplaatsen kunnen vervangen. Dan is er sprake van verdringing op de arbeidsmarkt, krijgen de werkenden onterecht te weinig betaald en ontstaat er oneerlijke concurrentie.

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij migratiefraude

Bijlage >

Bij een stage moet de nadruk liggen op het leren en sprake zijn van een leerplan met leerdoelen. Ook is het belangrijk dat de student wordt begeleid vanuit het stagebedrijf. De werkzaamheden die de student doet zijn minder belangrijk. Wanneer een stagiair eigenlijk wordt ingezet als gewone werknemer dan is er geen sprake van een stage. In dat geval heeft de 'stagiair' ten minste recht op het wettelijk minimumloon.

De Arbeidsinspectie heeft werkgevers via een campagne op social media geïnformeerd over de regels over stages na opleiding. Ook is de Arbeidsinspectie personen die na het afronden van hun opleiding als stagiair aan het werk zijn gegaan beter gaan informeren over hun rechten en plichten. Tijdens deze campagne is gebruik gemaakt van 'social advertising' op onder andere LinkedIn, Facebook en Instagram. De advertenties werden gericht op stagiairs in specifieke sectoren, zoals communicatie en marketing, journalistiek en de geestelijke gezondheidszorg. Deze advertenties leidden naar informatie op de website van de Arbeidsinspectie. Het experiment werd ondersteund door het Behavioural Insights Team van de Inspectie. De campagne is meer dan 12.000 keer bekeken en 112 keer is doorgeklikt naar de informatie op de website van de Nederlandse Arbeidsinspectie.

Misbruik van stagiairs in de horeca

Door het UWV werd bij de Arbeidsinspectie gemeld dat er tientallen klachten waren van mensen die door een bemiddelingsbedrijf naar Nederland waren gehaald en werkten als stagiair. Deze mensen uit Spanje, Griekenland, Italië en Bulgarije was voorgehouden dat zij gedurende negen maanden in Nederland stage konden lopen in de horeca. Daarna zouden zij een erkend diploma ontvangen. Eénmaal in Nederland aangekomen zat het werk toch anders in elkaar. De studenten deden regulier werk, zonder begeleiding of toezicht en werden ook niet conform WML betaald. Ook kregen zij een hoge boete als zij tussentijds zouden stoppen met werken, werden ze slecht

gehuisvest, werden afspraken niet nagekomen en moesten ze vooral 's nachts werken. Bovendien pasten de werkzaamheden niet bij de opleiding.

Na onderzoek ter plaatse en uit verhoren van stagiairs bleek dat het om een schijnconstructie ging. De stagiairs werden gebruikt ter vervanging van reguliere werknemers en ontvingen daar alleen een stagevergoeding voor, terwijl het wettelijk minimumloon betaald had moeten worden. De hotelketen waar de meeste stagiaires werkzaam waren, betaalde een normale vergoeding aan het bemiddelingsbedrijf, maar het bemiddelingsbureau betaalde dit niet uit aan de stagiairs. Daarnaast bleek dat de voorwaarden voor nachtbewaking niet in acht werden genomen en de Arbeidstijdenwet werd overtreden. Bovendien bleek het diploma ook nog niets waard te zijn.

Het onderzoek van de Arbeidsinspectie leidde ertoe dat de hotelketen geen zaken meer met het bemiddelingsbedrijf ging doen. Uiteindelijk is het bemiddelingsbedrijf failliet gegaan waardoor nabetaling aan de stagiairs niet meer kon gebeuren.

Bij het onderzoek kwam ook naar boven dat verschillende beveiligingsbedrijven misbruik maakten van stagiairs. Eén ervan had mensen met afstand tot de arbeidsmarkt als stagiairs in een leer/werktraject. Zij werkten zonder begeleiding op cruciale plekken voor beveiligers. Dat is niet toegestaan. De politie houdt toezicht op beveiligingsbedrijven. De Arbeidsinspectie heeft de politie hierover geïnformeerd.

5.6 Au pairs

Een vreemdeling, die als au pair vanuit een land buiten de Europese Unie naar Nederland komt, krijgt een verblijfsvergunning in het kader van culturele uitwisseling. De uitwisseling of plaatsing in een gastgezin

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij migratiefraude

Bijlage >

gebeurt door tussenkomst van een au pairbureau. Het au pairbureau moet een erkende referent zijn. Dit betekent dat het au pairbureau toestemming moet hebben van de Immigratie- en Naturalisatiedienst om au pairs naar Nederland te halen. Op deze manier krijgt de au pair kans om Nederland en de cultuur te leren kennen.

De culturele uitwisseling is wel aan voorwaarden gebonden. Zo moet het uitwisselingsprogramma van het au pairbureau goedgekeurd zijn. Verder mag de au pair maximaal 1 jaar in Nederland bij het gastgezin verblijven.⁴

Als tegenprestatie mag de au pair maximaal 8 uur per dag en maximaal 30 uur per week lichte, huishoudelijk ondersteunende werkzaamheden binnen het gezin verrichten. De werkzaamheden moeten bovendien ook door iemand anders dan de au pair kunnen worden gedaan. Andere voorwaarden zijn dat de au pair minimaal 2 vrije dagen per week moet hebben en de dagindeling vooraf schriftelijk wordt vastgelegd. Als gastouders zich niet aan deze voorwaarden houden overtreden zij de Wet arbeid vreemdelingen.

Au pair met ongeoorloofde taken

Een gastouder meldde aan de au pair dat hij niet van plan was zich aan de overeengekomen dagindeling te houden. Het werkschema moest worden uitgebreid. Het nieuwe werkschema werd samen met de au pair, het gastgezin en het au pairbureau vastgesteld. Kort daarna meldt de gastouder aan de au pair dat hij voor de dagindeling een flexibele opstelling verwacht. Uit berichten op sociale media blijkt dat de gastouder de au pair aanmoedigt meer te werken dan haar was toegestaan en haar ook heeft geïnstrueerd dit niet aan het au pairbureau te vertellen.

⁴ Zie voor alle voorwaarden: <https://ind.nl/nl/over-ons/achtergrondartikelen/au-pairs>

Buiten het feit dat de dagindeling niet werd gevolgd, werd de au pair ook gevraagd andere niet licht huishoudelijke werkzaamheden uit te voeren. Waaronder:

- het posten van te bezorgen pakketten (Voor de webshop van de gastouders);
- hele dagen alleen de zorg voor de kinderen dragen;
- voegen schoonmaken met een tandenborstel;
- doorwerken in het weekend.

De gastouders zagen deze werkzaamheden niet als werk, maar slechts als 'helpen'. De au pair heeft het gastgezin voortijdig verlaten. De Arbeidsinspectie heeft de gastouder een boeterapport van €1500,- opgelegd.

5.7 Kennismigrantenregeling

Het doel van de kennismigrantenregeling is het aantrekken van hooggekwalificeerde arbeidsmigranten van buiten de EU, ter stimulering van de Nederlandse kennis-economie. Een kennismigrant kan onder voorwaarden naar Nederland komen om te werken. De werkgever moet als erkend referent geregistreerd staan bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). De IND behandelt dan de aanvraag om een kennismigrant naar Nederland te halen op grond van de eigen verklaring van de werkgever. De IND gaat uit van de juistheid van deze verklaring. Werkgevers, of wel de erkend referenten, hebben een aantal wettelijke verplichtingen, zoals de zorgplicht, de informatieplicht en een administratieplicht. De werkgever dient o.a. aan een looncriterium te voldoen. In 2022 was dat voor kennismigranten jonger dan 30 jaar € 3.549 bruto per maand en kennismigranten van 30 jaar en ouder € 4.840 bruto per maand.

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij migratiefraude

Bijlage >

Helaas komt het voor dat bedrijven misbruik maken van deze regeling om mensen van buiten de EU een verblijfstitel te verschaffen. Hierbij is de papieren werkelijkheid vaak anders dan de feitelijke werkelijkheid. Bij vermoedens van misbruik van de kennismigrantenregeling doet de Arbeidsinspectie op verzoek van de IND een onderzoek.

Misbruik kennismigrantenregeling

Naar aanleiding van een melding van de IND is onderzoek gedaan naar een bedrijf dat elektriciteits- en telecommunicatiekabels legt. Dit bedrijf had 13 werknemers in loondienst waarvan 12 op basis van de kennismigrantenregeling werkzaam waren. Deze kennismigranten hadden de Turkse nationaliteit. De werkgever (ofwel erkend referent) had in de aanvraag bij de IND aangegeven dat de kennismigranten als (machine)operator aan de slag zouden gaan. Tijdens het onderzoek is gebleken dat alle kennismigranten feitelijk de functie van boormeester uitoefenden. Hun werkzaamheden bestonden voornamelijk uit het uitvoeren van verticale grondboringen. Voor deze functie is geen opleidingseis vereist. Een certificaat is voldoende.

Uit het onderzoek is ook gebleken dat het salaris van de kennismigranten te laag werd uitbetaald. Hierdoor heeft de werkgever niet voldaan aan de gestelde looneis. Dit is een overtreding van de Wv. De Arbeidsinspectie heeft hiervoor een boete van in totaal € 96.000,- opgelegd. Ook heeft de IND aan de werkgever een boete opgelegd van € 43.200,- voor het schenden van de informatieplicht (het afgeven van een onjuiste verklaring) en de administratieplicht. Deze boete is inmiddels door de werkgever voldaan. Ook zijn door de IND de verblijfsvergunningen van de kennismigranten ingetrokken. Tot slot is de IND bezig met een procedure om het erkend referentschap van de werkgever in te trekken zodat deze onderneming geen kennismigranten in dienst kan nemen.

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij migratiefraude

Bij migratiefraude is regelmatig sprake van strafrechtelijk vervolgbare delicten. Strafbare zaken worden onder leiding van het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie opgepakt door de opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie. Het gaat hierbij om valsheid in geschrifte, oplichting, diefstal, mensensmokkel en witwassen. Het programma Schijnconstructies, cao-naleving en fraude werkt nauw samen met de opsporingsdienst. In eerste instantie is vaak sprake van een bestuursrechtelijk onderzoek. Bij vermeende strafbare feiten wordt een melding gedaan aan de collega's van de opsporingsdienst. De melding wordt door de opsporingsdienst beoordeeld en besproken met het Openbaar Ministerie. Dit kan uitmonden in een strafrechtelijk onderzoek. Ook wordt afgestemd of het bestuursrechtelijk traject direct kan worden voortgezet. Wanneer op voorhand duidelijk is dat er sprake is van een verdenking van ernstige strafbare feiten als mensensmokkel of arbeidsuitbuiting dan wordt de opsporingsdienst al voor de start van het bestuursrechtelijke onderzoek geïnformeerd en wordt gezamenlijk de juiste opvolging bepaald.

Werkgever beheert de bankrekening

Een werkgever liet werkzaamheden verrichten door een aantal kennismigranten. In de loonadministratie werd het juiste brutoloon voor kennismigranten verantwoord en via de bank werd maandelijks het nettoloon overgemaakt op bankrekeningen die op naam stonden van de kennismigranten. Uit onderzoek van de Arbeidsinspectie blijkt dat de kennismigranten veel meer uren werkten dan in de sector gebruikelijk is en dat ze hun loon contant kregen uitbetaald. Het contant uitbetaalde loon kwam echter niet overeen met het loon dat op de bankrekeningen wordt gestort. Het contant uitbetaalde loon bedroeg ongeveer een derde van het bedrag dat wordt gestort en waar de kennismigranten recht op hebben. De kennismigranten wisten

Voorwoord >

1 Programma Schijnconstructies,
Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >

2 Project Schijnconstructies >

3 Project Cao-naleving >

4 Project Migratiefraude >

5 Voorbeelden van Schijnconstructies >

5.1 Postbusfirma's in het buitenland

5.2 Vrije werkers

5.3 Platforms voor personeelsdiensten

5.4 Contracting

5.5 Stage na opleiding

5.6 Au pairs

5.7 Kennismigrantenregeling

5.8 Strafrechtelijke overtredingen bij
migratiefraude

Bijlage >

niet wat zij behoorden te verdienen en welke bedragen op de bankrekeningen werden gestort. Eén van de managers van het bedrijf beheerde de bankrekeningen, was in het bezit van de bankpassen en pinde periodiek het nettoloon.

In deze casus waren verschillende rechtspersonen betrokken en was sprake van inleen- en uitleensituaties. Omdat de onderneming waar de kennismigranten werkten failliet ging gedurende het onderzoek kon geen boete worden opgelegd. De feitelijk leidinggevende van het bedrijf kreeg daarom een boete opgelegd van € 54.750,-. Ook andere betrokkenen werden beboet.

De opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie heeft verschillende processen-verbaal opgemaakt. De verdachten worden verdacht van mensenhandel, mensensmokkel, diefstal en witwassen.

- Voorwoord >
- 1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022 >
- 2 Project Schijnconstructies >
- 3 Project Cao-naleving >
- 4 Project Migratiefraude >
- 5 Voorbeelden van Schijnconstructies >
- Bijlage** >

Bijlage

Overzicht 1

Aantal onderzoeken Schijnconstructies

	2019	2020	2021	2022
Aantal onderzoeken	32	21	23	57
Aantal onderzoeken met overtreding	26	21	16	21

Overzicht 2

Aantal overtredingen per wet

	2019	2020	2021	2022
Atw	4	4	3	1
Wml	2	26	15	5
Wav	22	7	3	13
WagwEU	1	x	x	2
Totaal	29	37	21	21

Overzicht 3

Aantal onderzoeken Cao-naleving

	2019	2020	2021	2022
Aantal onderzoeken	23	21	26	26

Overzicht 4

Aantal onderzoeken Cao-naleving per wet⁵

	2019	2020	2021	2022	Totaal
Art 10 AVV	5	2	4	4	15
Art 8 Waadi	15	15	15	15	60
Art 8a Waadi	x	1	1	2	4
Art 9 Waadi	x	1	1	1	3
Art 9a Waadi	x	1	1	3	5
Art 10 Waadi	3	1	4	1	9

⁵ Een aantal van deze onderzoeken loopt nog

Voorwoord	>
1 Programma Schijnconstructies, Cao-naleving en Fraude 2019-2022	>
2 Project Schijnconstructies	>
3 Project Cao-naleving	>
4 Project Migratiefraude	>
5 Voorbeelden van Schijnconstructies	>
Bijlage	>

Overzicht 5

Aantal afgeronde onderzoeken Cao-naleving per sector

Sector	Aantal onderzoeken	Percentage
Metaal	17	20%
Transport	13	15,30%
Rijksoverheid	6	7%
Distributiecentra	3	3,60%
Agrarisch	3	3,60%
Bank	2	2,30%
Overig	41	48,20%
Totaal	85	100%

Overzicht 6

Totaal aantal onderzoeken per migratieregeling

Periode	Regeling	Aantal	Aantal onderzoeken met overtreding
2019-2022	Kennismigranten ⁶	242	120
	Studenten	76	18 ⁷
	Gastouders au pair	11	8

⁶ 'Reguliere' kennismigranten en houders van een Europese Blauwe Kaart

⁷ I.v.m. de coronapandemie werd het project langere tijd gestaakt

Overzicht 7

Totaal aantal GFD-onderzoeken per jaar

	2019	2020	2021	2022
Aantal onderzoeken	176	165	135	124

Bij ruim 50% van de onderzoeken heeft de IND een aanvraag voor verblijf geweigerd dan wel ingetrokken.

Deze rapportage is een uitgave van:

Nederlandse Arbeidsinspectie
Postbus 90801 | 2509 LV Den Haag
T 0800 51 51

Juli 2023 | Publicatie-nr. 23403960